

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА НАВЧАННЯ

УДК 811.111'27:378.016

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15333107>

Викладання курсу

**«Аспекти британської комунікації»:
лінгвосоціокультурний фактор**

Матюхіна Юлія Володимирівна

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови,

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,

61022, м. Харків, майдан Свободи, 4, Україна,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4994-0752>

Прийнято: 18.04.2025 | Опубліковано: 29.04.2025

Анотація. Сучасні підходи до викладання англійської мови ґрунтуються на тому, що мова є не тільки засобом комунікації, але й відображенням патернів поведінки, системи цінностей та особливостей менталітету її носіїв. Брак знань мовних одиниць та осмислення їхньої культурної обумовленості призводить до неповноцінного засвоєння матеріалу та ускладнює адекватне сприйняття реальних ситуацій спілкування. В умовах глобалізації та зростаючого інтересу до англійської культури особливої значущості в рамках освітніх програм набуває розробка спеціального курсу, спрямованого на формування міжкультурної компетентності. **Метою** статті є простеження важливості врахування лінгвосоціокультурного фактора при навчанні

англійської мови, а також описання представлених в курсі «Аспекти британської комунікації» завдань, що сприяють розширенню знань студентів про культуру Великобританії. **Методи.** Для досягнень поставленої мети було проведено комплексний аналіз наукових досліджень стосовно врахування лінгвосоціокультурного фактора при навчанні іноземної мови. Дані для дослідження отримано шляхом педагогічного спостереження викладання англійської мови на факультеті іноземних мов, а також методом аналізу автентичних матеріалів, зокрема освітньо-професійної програми, а також робочих програм навчальних дисциплін. **Результати.** Розроблений спецкурс, націлений на вивчення особливостей норм британської мовної поведінки та практичне тренування, дозволяє розвинути навички адаптивного спілкування, а також сформувати стійку міжкультурну компетентність. **Висновки.** Для британської моделі спілкування характерним є високий рівень контекстуальності, виражена нормованість мовної поведінки, акцент на ввічливість, непрямолінійність та дотримання суворих етикетних форм. Врахування лінгвосоціокультурних особливостей дає можливість уникнути комунікативних збоїв, зумовлених відмінностями у мовному етикеті та прагматиці висловлювань.

Ключові слова: менталітет, ввічливість, контекстуальність, комунікація, глобалізація, міжкультурна компетентність, етикетні норми.

**Teaching the Course
"Aspects of British Communication":
Linguisticocultural Factor**

Matiukhina Yuliia

Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department of English philology and
Foreign Language Teaching Methods, Associate Professor,
V.N. Karazin Kharkiv National University,
4 Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4994-0752>

Abstract. *Modern approaches to teaching English are based on the fact that language is not only a means of communication, but also a reflection of behavioral patterns, value systems, and the peculiarities of the mentality of its speakers. Lack of knowledge of linguistic units and understanding of their cultural conditioning leads to incomplete assimilation of the material and complicates the adequate perception of real communication situations. In the context of globalization and growing interest in English-speaking culture, the development of a special course aimed at developing intercultural competence is of particular importance within educational programs. The purpose of the article is to trace the importance of taking into account the linguo-sociocultural factor when teaching English, as well as to describe the tasks presented in the course "Aspects of British Communication" that contribute to expanding students' knowledge of British culture. Methods.* To achieve the set goal, a comprehensive analysis of scientific research was conducted on the consideration of linguistic, sociocultural factors in teaching a foreign language. Data for the study were obtained through pedagogical observation of English language teaching at the Faculty of Foreign Languages, as well as through the analysis of authentic materials, in

*particular the educational and professional program, as well as the work programs of academic disciplines. **Results.** The developed special course, aimed at studying and practicing the use of British norms of speech behavior, allows developing adaptive communication skills, as well as forming sustainable intercultural competence. **Conclusions.** The British model of communication is characterized by a high level of contextuality, pronounced normativity of speech behavior, an emphasis on politeness, indirectness, and adherence to strict etiquette forms. Taking into account linguistic, sociocultural features makes it possible to avoid communicative failures caused by differences in speech etiquette and pragmatics of statements.*

***Keywords:** mentality, politeness, contextuality, communication, globalisation, intercultural competence, etiquette norms.*

Постановка проблеми. Завдяки розширенню міжкультурних контактів викладання іноземних мов виходить за рамки традиційного оволодіння навичками аудіювання, читання, письма та говоріння, які включають в себе знання лексико-граматичного матеріалу, написання есе, творів, листів, читання текстів та виконання до них завдань, вільне спілкування на будь-яку тему тощо. Зростає необхідність формування у студентів міжкультурної комунікативної компетентності, що потребує особливої уваги до лінгвосоціокультурного компоненту навчання. Найважливішим завданням при навчанні англійської мови є ознайомлення студентів з типами культур (індивідуалістичні та колективістські, низькоконтекстні та висококонтекстні), традиціями, звичаями, моделями поведінки, нормами мовленнєвого етикету, культурними табу, що є притаманними різним культурам, в даному випадку – британській. Одним із перспективних напрямів вирішення цієї проблеми є впровадження спеціальних курсів, розрахованих на розвиток мовних та мовленнєвих компетенцій студентів для забезпечення їхнього ефективного спілкування в академічному та професійному середовищах. У цьому контексті важливим є навички

використання англійської мови для організації ефективності міжкультурної комунікації на особистому та професійних рівнях. Розроблений спецкурс анцентує увагу на практичній складовій навчання, пропонуючи для ознайомлення не тільки теоретичний матеріал, але й великий обсяг різноманітних вправ та завдань, націлених на розвиток комунікативних навичок з урахуванням особливостей спілкування носіїв британської культури. У спецкурсі «Аспекти британської комунікації» розглядаються такі питання як поняття міжкультурної комунікації, взаємозв'язок мови, культури та комунікативної поведінки, національний характер та національно-психологічні особливості британців, комунікативні табу та базові цінності британської лінгвокультурної спільноти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про зростаючу зацікавленість науковців до лінгвосоціокультурного фактору та урахування його особливостей при навчанні англійської мови. Зокрема, у дослідженні В. Владимирової проаналізовано теоретичну сутність соціокультурної компетентності при викладанні іноземної мови, наведено аналіз різних стратегій комунікативної поведінки при виконанні різноманітних завдань [1]. У роботі О. Холоденко розглядаються спроби формування лінгвосоціокультурної компетентності за допомогою застосування методу проєкту, який передбачає пошук інформації, мовленнєву взаємодію з іншими людьми, огляд медіа ресурсів [2]. У дослідженні В. Краснопольського та Л. Тишакової розглянуто сучасні тенденції викладання іноземної мови, а саме – формування лінгвосоціокультурної компетентності при навчанні іноземної мови з використанням вебтехнологій [3]. Про важливість застосування лінгвокультурологічного підходу йдеться у дослідженні О. Шевченко [4]. Аспекти формування іншомовної англійської компетентності майбутніх військових перекладачів, що передбачає отримання професійних знань, умінь і навичок, вивчали Н. Зарічанська та О. Поп [5]. Науковиця О. Василенко у своїй

роботі розглядає міжнародні підходи до визначення полікультурної компетентності та її складових у сучасній педагогіці, а також з'ясовує фактори, що мають вплив на оволодіння навичками міжкультурної комунікації [6]. О. Максимович пропонує авторське визначення міжкультурної компетентності та розкриває динаміку та ключові семантичні віхи процесу становлення сучасного трактування міжкультурної компетентності [7]. Н. Божко визначає у своєму дослідженні поняття міжкультурної компетентності майбутніх учителів іноземної мови, розкриває її зміст як складного і багатокомпонентного феномену [8]. А. Курочкіна досліджує теоретичні засади використання сучасних методик навчання для формування лінгвосоціокультурної компетентності в учнів основної школи на уроках англійської мови [9]. Д. Скрипка наголошує на тому, що формування лінгвосоціокультурної компетентності вимагає системного підходу, що передбачає використання автентичних матеріалів та розвиток соціокультурних навичок [10]. Водночас у більшості досліджень не приділяється достатньо уваги розробці саме практичних завдань для розвитку міжкультурної компетентності. До того ж, маловивченим є також питання впливу типу культури при застосуванні тих чи інших стратегій спілкування.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми.

Незважаючи на велику кількість досліджень про вплив лінгвосоціокультурного фактору та розвиток міжкультурної компетентності при навчанні іноземної мови, низка ключових питань залишається поза увагою сучасних досліджень. По-перше, недостатньо вивченим є урахування типу культур (висококонтекстна/низькоконтекстна, індивідуалістська/колективістська). По-друге, потребують більш детального розгляду мовленнєві стратегії, які слід використовувати при спілкуванні з представниками британської культури. Ці невирішені питання формують основу для подальшого дослідження та створення спецкурсу «Аспекти британської комунікації», який би об'єднав теоретичний

матеріал та практичні вправи, розраховані на вдосконалення навичок спілкування.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є вивчення особливостей урахування лінгвосоціокультурного фактору при навчанні англійської мови.

Завдання статті:

1. Дослідити вибір стратегій комунікації в залежності від типу культур
2. (висококонтекстні / низькоконтекстні, індивідуалістські/ колективістські).
3. Вивчити важливість урахування національно-культурних особливостей спілкування носіїв британської культури.
4. Проаналізувати практичні вправи, розроблені в спецкурсі.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах глобалізації, яка передбачає процес поглиблення міжнародних зв'язків, посилення взаємозалежності держав та народів в економічній, політичній, культурній та соціальній сферах, вивчення іноземних мов набуває все більшої актуальності. Одним із найважливіших наслідків процесу глобалізації стає активна взаємодія культур, обмін цінностями, ідеями та традиціями. Сучасне суспільство вимагає від людини здатності ефективно взаємодіяти з представниками різних етносів, релігій та культурних систем. Глобалізація сприяє розширенню міжкультурних контактів, стимулює розвиток толерантності та формування глобальної громадянської ідентичності. Успішна міжкультурна інтеграція в епоху глобалізації можлива за умови поваги до культурного різноманіття, розвитку освіти, спрямованої на формування міжкультурної компетентності та активної міжнаціональної політики співробітництва. Міжкультурна інтеграція відіграє ключову роль у багатонаціональних та полікультурних суспільствах, сприяючи соціальній стабільності, гармонійному співіснуванню та спільному розвитку різних культурних груп. Процес взаємного

зближення та взаємодії представників різних культур, при якому відбувається адаптація індивіда або групи до нового соціокультурного середовища із збереженням власної культурної ідентичності, передбачає встановлення стійких міжкультурних контактів, розвиток взаєморозуміння, поваги та толерантності, формування загальної культурної платформи для ефективної взаємодії. Не можна також не відзначити той факт, що завдяки глобалізації сучасні університети перетворилися в мультикультурні академічні середовища, де формується міжкультурна самосвідомість [11, с.286-287]. Глобалізація тісно пов'язана з міжкультурною компетентністю, яка, в свою чергу, сприяє успішному розвитку ефективних взаємовідносин між представниками різних національностей.

Міжкультурна компетентність – інтегративна якість особистості, що виражається в здатності успішно взаємодіяти з носіями інших культур на основі усвідомлення та поваги культурних відмінностей, володіння відповідними знаннями, навичками та установками. Цей вид компетентності включає як знання про норми, цінності, традиції та систему комунікації іншої культури, так і вміння застосовувати відповідні стратегії спілкування та адаптуватися до культурних відмінностей. Формування міжкультурної компетентності є важливою метою при викладанні іноземних мов, оскільки вона забезпечує як мовну, так і соціокультурну адаптацію в умовах глобальної взаємодії. Основою для розвитку міжкультурної компетентності є лінгвосоціокультурний фактор, який дозволяє розуміти прихований зміст повідомлень, допомагає уникнути непорозуміння та конфліктних ситуацій в міжкультурній комунікації.

Отже, мова є не лише засобом спілкування, а й відображенням національної культури, поведінки, менталітету, світогляду, історичного досвіду народу. Ігнорування цих аспектів при вивченні іноземної мови призводить до формального засвоєння мови, позбавленого глибинного розуміння її функціонування реальної комунікації, результатом чого є непорозуміння в

кроскультурному спілкуванні. Врахування соціокультурного контексту сприяє більш точному та осмисленому сприйняттю лексики, фразеології, стилю висловлювань, а також дозволяє студентам розуміти та інтерпретувати реалії, звичаї, норми поведінки та систему цінностей носіїв мови, що особливо важливо для успішної взаємодії в іншомовному середовищі. Формування соціокультурної компетентності також сприяє розвитку таких якостей, як емпатія, толерантність, повага до чужої культури, а також знижує ризик виникнення міжкультурних непорозумінь і конфліктів. Таким чином, інтеграція лінгвосоціокультурного аспекту у процес викладання іноземної мови дозволяє не лише підвищити ефективність навчання, а й підготувати студентів факультету іноземних мов до повноцінної участі у міжкультурному діалозі.

Одним із найважливіших факторів, на який, на жаль, досить часто звертається недостатньо уваги при навчанні іноземної мови, є врахування приналежності до того чи іншого типу культур. Так, згідно класифікації культур за американським антропологом Е.Холлом [12] для описання різниці у способах комунікації між різними народами, типи культур розподіляються на висококонтекстні та низькоконтекстні. Метою викладача є не просто навчити правильно вживати граматичні форми та говорити без помилок, але й використовувати мову в культурно адекватній формі. Без урахування культурних особливостей навчання іноземній мові буде поверхневим.

Так, низькоконтекстні культури (від англ. low-context cultures) – культури, в яких основна інформація передається переважно через слова та вербальні засоби спілкування, а не через контекст, жести чи невербальні сигнали. Такі культури наголошують на чіткості, прямоті та логіці в комунікації. Основними характеристиками низькоконтекстних культур є прямолінійність спілкування (висловлювання, як правило, однозначні, і інтерпретація повідомлення здійснюється переважно на підставі сказаного, а не передбачуваного), орієнтація на індивідуалізм (велике значення має особиста думка, автономія та

індивідуальна відповідальність), допустимість відкритого висловлювання незгоди (критика розглядається як інструмент конструктивної взаємодії), пріоритет письмової форми комунікації (ділові та юридичні процеси переважно спираються на документально зафіксовані домовленості, інструкції та звіти) [13, с. 82]. Прикладами низькоконтекстних культур є США, Німеччина, Швейцарія, Скандинавські країни (Швеція, Норвегія, Данія), Канада, Австралія, Нідерланди.

У висококонтекстних культурах значна частина інформації передається не словами, а через контекст, невербальні сигнали, інтонації, міміку і навіть мовчання. Основними ознаками висококонтекстних культур є такі: імпліцитна комунікація (зміст повідомлень часто залишається недомовленим, оскільки передбачається, що учасники взаємодії мають схожі соціальні та культурні коди); важливість контексту (інтерпретація повідомлення багато в чому залежить від ситуативних факторів, таких як соціальні ролі комунікантів, характер їхніх взаємовідносин та конкретні обставини спілкування); пріоритет міжособистісних відносин (особлива увага приділяється підтримці міжособистісних зв'язків, які базуються на особистих контактах та рівні довіри між комунікантами; слова набувають сенсу лише в контексті, в якому вони були вимовлені); урахування соціального статусу (вік, соціальний статус, іноді посада впливають на вибір тієї чи іншої комунікативної стратегії); колективістська орієнтація (гармонія та згода всередині групи сприймається як найважливіша цінність); активне використання невербальних засобів спілкування (жести, міміка, інтонація, паузи відіграють важливу роль у передачі інформації). Прикладами суспільств з висококонтекстною культурою є Китай, Японія, Корея, Індія, арабські та африканські країни, країни Латинської Америки.

Вивчення висококонтекстних і низькоконтекстних культур відіграє ключову роль щодо мови, оскільки мова – спосіб спілкування, що відбиває мислення і цінності культури [14, с. 489]. Отже, різницю між високо- і низькоконтекстними культурами зумовлено не тільки лінгвістичними

особливостями, але й ширшими соціально-культурними установками, які впливають на форми взаємодії і навіть на способи вирішення конфліктних ситуацій при спілкуванні між представниками різних культур. Без розуміння таких особливостей студенти можуть неправильно інтерпретувати наміри співрозмовника, а також некоректно вибудовувати міжособистісні відносини.

Наступним важливим аспектом при навчанні англійської мови є відмінність між індивідуалістськими та колективістськими культурами. Індивідуалістські та колективістські культури є двома протилежними типами культурних орієнтирів, що відображають пріоритети щодо особистості та соціальної групи. При навчанні іноземної мови важливо звертати увагу на міжкультурні розбіжності в різних мовних картинах світу [15]. Ці категорії активно використовуються у міжкультурних дослідженнях для пояснення відмінностей у поведінці, цінностях та соціальних установках між представниками різних соціокультурних систем.

Індивідуалістська культура характеризується домінуванням особистісних цінностей над груповими з акцентом на автономію, незалежність, задоволення потреб та інтересів, а також самореалізацію індивіда. В індивідуалістських суспільствах особисті цілі та переваги мають пріоритетне значення, що передбачає значну відмінність від колективістських культур, де акцент робиться переважно на інтереси соціальної групи. Основними характеристиками індивідуалістської культури є пріоритет особистих прав та свобод, а також відповідальність за свої дії (орієнтація на особистий успіх та самостійний вибір мають головне значення та сприймаються як основна цінність); рівність та індивідуальні права (високо цінується ідея рівності всіх людей перед законом та у соціальному житті та визнається право кожної людини на незалежність, особисту свободу та самореалізацію); свобода вибору та особиста відповідальність (відповідальність за свої дії, що включає прийняття рішень про освіту, кар'єру, місця проживання, сімейні відносини та інші життєві аспекти);

роль родини (сім'я та друзі у більшості випадків не розглядаються як визначальні інститути, тому підтримка зазвичай шукається у вузькому колі особистих знайомих, а не в рамках розширеної сім'ї чи соціальної групи). Приклади країн з переважанням індивідуалістичної орієнтації включають Сполучені Штати Америки, Канаду, Велику Британію, Німеччину та Австралію.

Колективістська культура, навпаки, передбачає домінування групових інтересів над індивідуальними. Важливими цінностями є взаємозалежність, соціальна гармонія та відданість групі (сім'ї, спільноті, колективу), а поведінка індивіда зумовлена нормами і очікуваннями оточуючих. У межах цієї моделі особистість сприймається не як автономний суб'єкт, а як невід'ємна частина соціальної групи. У колективістських суспільствах високо цінується соціальне уникнення відкритих форм конфронтації, моральне зобов'язання діяти на користь групи та дотримуватись існуючий в ній норми. До країн із вираженою колективістською культурною орієнтацією відносимо Китай, Японія, Південна Корея, Індія, Мексика та держави Близького Сходу. У цих суспільствах високо цінується повага до старших, ієрархія, а також збереження групової цілісності.

У сучасному глобалізованому з інтенсивним обміном інформації здатність ефективно спілкуватися з носіями різних культур є однією з найголовніших навичок [16, с. 98]. Ігнорування відмінностей між колективістськими та індивідуалістськими культурами може призвести до комунікативних збоїв, зниження ефективності співробітництва та виникнення міжкультурних конфліктів.

Британію прийнято відносити до індивідуалістських та помірно низькоконтекстних культур, але з важливими нюансами. На відміну, наприклад, від США чи Німеччини, які є яскраво вираженими низькоконтекстними культурами, британська культура більш стримана, формальна та завуальована. Індивідуалістична спрямованість британської культури знаходить свій відбиток у поведінкових установках та особливостях мовної взаємодії. Мовні стратегії та

соціолінгвістичні маркери, характерні для британського варіанта англійської мови, демонструють орієнтацію на автономію, самовираження та особисту відповідальність комуніканта.

Типовими характеристиками – такими, на які слід звертати увагу при викладанні курсу «Аспекти британської комунікації», – є активне використання особистих займенників першої особи (*I, me, my*), що акцентують суб'єктність того, хто говорить та підкреслюють індивідуальну точку зору, протиставлену груповій думці (*I think..., In my opinion..., I personally believe..., From my own perspective...*). На відміну від колективістських культур, де досить часто зустрічаються узагальнення від імені групи без уточнення її складу, вживання займенника *we* є обмеженим та контекстуально обумовленим. Перевага надається індивідуалізованим формам, у яких зберігається дистанція між особистою та груповою позицією: *I believe that..., Some might say...* Ще однією рисою британської мовної культури є прагнення висловлення своєї позиції з високим ступенем мовної ввічливості. В рамках теорії Брауна та Левінсона [17] це виражається у використанні стратегій негативної ввічливості. Приклади *I may be wrong, but..., It seems to me that...* демонструють прагнення мінімізувати загрозу особі співрозмовника за збереження індивідуалістичної позиції. Типовими для британського ділового та повсякденного спілкування є також твердження, що виражають готовність до прийняття рішень та виконання обов'язків. Обмеженість колективної риторики також демонструють формули типу *I'll take care of it, I'm responsible for...*, що ілюструють мовну реалізацію відповідальності, закріпленої за індивідом, а не за групою чи ієрархією. Важливою рисою британської комунікативної культури є також актуалізація суб'єктивного досвіду. Індивідуалістична культура заохочує вираження унікальної перспективи. Конструкції типу *As someone who..., From my perspective..., I've always thought that...* виступають дискурсивними засобами

самоідентифікації, підкреслюючи особистісний підхід до питань, що обговорюються.

Таким чином, індивідуалістична спрямованість британської культури проявляється у мовній поведінці через комплекс соціолінгвістичних маркерів. Акцент на суб'єктність, автономність, персональну відповідальність та мінімізацію колективної ідентичності знаходить вираження у структурі мовних актів, виборі лексичних та граматичних засобів.

Ввічливість та завуальованість є також важливими характеристиками комунікативної поведінки носіїв англійської мови. Вони реалізуються за допомогою різних лінгвістичних засобів. Нижче представлені основні з них:

1. Використання модальних дієслів та виразів, що пом'якшують категоричність.

До таких дієслів відносяться *could, would, may, might* та ін. Наприклад:

Could you give me the report, please? – Ввічливіша альтернатива прямому та дещо категоричному *Give me the report.*

2. Гіпотетичні умовні конструкції, які створюють ефект непрямого поводження:

I was wondering if you might have time to look at this.

3. Модифікатори невпевненості та суб'єктивності.

Для пом'якшення категоричності думок та пропозицій широко використовуються модифікатори, що виражають ймовірність, такі як *I think, I suppose, perhaps, maybe* та ін. Приклади:

I think it might be better to wait.

Perhaps we could consider a different option.

Вони виконують функцію зниження комунікативного тиску та сприяють збереженню гармонії у діалозі.

4. Уникнення категоричності.

Англомовні комунікатори прагнуть уникнення прямолінійності, особливо під час висловлювання критики чи незгоди.

There might be a small issue here.

5. Використання евфемізмів та іронії.

Евфемістичні висловлювання та елементи іронії дозволяють завуалювати негативний зміст висловлювання:

He's not the easiest person to work with. (замаскована критика)

That's an interesting approach. (може мати на увазі сумнів чи несхвалення)

6. Непрямі мовні акти (indirect speech acts).

Непрямі мовні акти дозволяють висловлювати прохання, побажання та зауваження у непрякій формі, уникаючи прямого впливу на адресата:

It's getting a bit cold in here, isn't it? Завуальоване прохання закрити вікно.

Нижче представлені практичні завдання, націлені на формування лінгвосоціокультурної компетентності під час викладання курсу «Аспекти британської комунікації». Курсивом виділено форми, які для зменшення категоричності рекомендовано використовувати в тренувальних завданнях.

1. Help me put the dishes in the dishwasher. vs. *If you don't mind (if it's not a problem) would you help me put the dishes in the dishwasher?*

Practice: Pick me up on your way back home from work!

2. Water our plants. vs. *If you get a chance could you water our plants, too?*

Practice: Fill up my car!

3. Print out these extra materials for me. vs. *I'd appreciate it if you printed out these extra materials for me.*

Practice: Stay with my baby while I am away!

4. e.g. Pick me up on your way home! DIRECT

I was hoping you could give me a lift to the party this evening.

I was wondering if you could give me a party this evening.

I don't suppose you could pick me later, couldn't you?

Practice: Help me with my project!

5. Use the verbs like *guess, reckon, assume, suppose, believe, think* as well as vague expressions like *sort of, kind of, a little bit* to sound softer.

e.g. You are too young to get married! DIRECT

I reckon you are a little young to be getting married!

Aren't you kind of young to be getting married?

Practice: This task is too complicated for me!

6. Remember to introduce your own problems as well as somebody else's ones with the verbs *to seem, to appear* to sound softer.

e.g. I lost those reports you wanted! DIRECT

I seem/ appear to have lost those reports you wanted!

She seems/appears to be busy talking to her boss now.

Practice: I confused the numbers while I was making the total calculation!

6. Situation 1.

You are attending a wedding and you don't know any people. You are sitting next to a girl/boy and there is no one else at the table.

What would you say?

Make an interesting small talk.

Situation 2.

You are on a small airplane and you are sitting next to a lady / gentleman.

What would you say?

Make an interesting small talk.

8. У даному завданні в рамках вивчення теми *small talk* студентам пропонується знайти моменти, які є культурно неприйнятними.

Small Talk Sample

Tom and Jerry are at the art gallery

Tom: This place is beautiful and full of so many artifacts; we should go and talk to the owner.

Jerry: I have heard that he is very welcoming.

Prince: Welcome to my humble home, my name is Michael.

Jerry: Nice to meet you, my name is Jerry and my friend is Tom. This is a beautiful place. What inspired it?

Owner: Well my mother died and I had to make money for myself, my wife left me and I had to find relief, I was fat, much like you are and my previous boss was terrible.... Gosh those were the days..

Tom: It was nice to meet you. Jerry, let's chat with other people...

Jerry: I'm not fat, am I Tom?

Так, вище представлені завдання допомагають з практичної точки зору продемонструвати комунікативну культуру британського суспільства, яка характеризується рівнем високої ввічливості та прагненням до інди­ректності, що проявляється у використанні непрямих, завуальованих форм спілкування.

Висновки. Отже, розробка і впровадження спеціального курсу «Аспекти британської комунікації» є не лише актуальним, але й стратегічно важливим завданням, націленим на прищеплення студентам навичок подолання соціокультурно вмотивованих труднощів у процесі міжкультурної комунікації, а також залучення студентів до розв'язання проблем, що мають суттєве значення для ефективного спілкування з представниками британської лінгвокультурної спільноти. Курс «Аспекти британської комунікації» значно розширює світогляд і ерудицію майбутніх фахівців, дозволяє їм вільно, гнучко і ефективно використовувати англійську мову у будь-яких реальних ситуаціях спілкування. Розроблені практичні завдання допомагають розглядати Британію як загалом низькоконтекстну культуру, але з елементами високого контексту у повсякденній ввічливості та соціальній стриманості. Це робить її унікальною та цікавою для міжкультурного аналізу. Вище зазначені фахові компетентності роблять студентів ще більш конкурентноспроможними на сучасному ринку праці, який висуває такі вимоги як здатність ефективно формувати свою

комунікативну стратегію та передбачати можливий розвиток подій у ситуаціях міжкультурного спілкування, користуватися різноманітними прийомами комунікації з урахуванням міжкультурної компетентності.

Список використаних джерел

1. Владимірова В. Соціокультурна компетенція як основна складова міжкультурного спілкування. *Медична освіта за новими стандартами: виклики та інтеграція в міжнародний освітній простір*: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю (м. Полтава, 30 березня 2023 р.). Полтава: Полтавський державний медичний університет, 2023. С. 27-29.
2. Холоденко О. Соціокультурна компетенція у навчанні іноземної мови. *Актуальні проблеми освіти і науки: досвід та сучасні технології*: матеріали заочної Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Вінниця, 21 травня 2020 р.). Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. С. 81-83.
3. Краснопольський В., Тишакова Л. Формування лінгвосоціокультурної компетенції під час вивчення іноземної мови з використанням вебтехнологій. *Закарпатські філологічні студії*. 2020. Т. 2, № 13. С. 100-104.
4. Schevchenko O. Conceptual foundations of the lingvoculturological approach to teaching Ukrainian to foreign students. *Modern science and practice. Abstracts of III International Scientific and Practical Conference*. Varna, Bulgaria. 2021. P. 71-73.
5. Зарічанська Н. В., Поп О. Ю. Деякі аспекти формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх військових перекладачів. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського. Серія «Педагогіка і психологія»*. Вінниця, 2023. № 74. С. 47-52.
6. Vasylenko O. Intercultural competence: concepts, structure, principles and methods of development. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2022. № 22(2). P. 59-67. DOI: [https://doi.org/10.35387/od.2\(22\).2022.59-67](https://doi.org/10.35387/od.2(22).2022.59-67)

7. Максимович О. В. Міжкультурна компетенція як предмет соціологічного теоретизування в дослідженнях соціокультурної взаємодії в умовах прикордоння. *Спеціальні та галузеві соціології*. 2020. Вип. 12. Т. 1. С. 97–104. URL: http://habitus.od.ua/journals/2020/12_2020/part_1/18.pdf

8. Божко Н. Розвиток лінгвосоціокультурної компетентності майбутніх вчителів іноземної мови. *ЛОГОΣ*: збірник наукових праць. 2021. DOI: <https://doi.org/10.36074/logos-26.02.2021.v2.53>

9. Курочкіна А. С. Використання сучасних методик навчання для формування лінгвосоціокультурної компетентності в учнів основної школи на уроках англійської мови : кваліфікаційна робота студентки факультету іноземних мов групи ЗАМ-м-22 / наук. керівник Ю. В. Панасюк. Кривий Ріг, 2023. 77 с.

10. Скрипка Д., Кочубей Н. Методика формування лінгвосоціокультурної компетентності учнів основної школи. *Collection of scientific papers "Scientia"* (January 17, 2025; Riga, Latvia). Riga, Latvia, 2025. С. 211-215.

11. Бакіров В. С., Ушакова Н. І., Хижняк Л. М. Міжкультурна комунікація в університеті: історичний досвід та виклики сучасності. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Соціолінгвістичні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи»*. 2017. Вип. 39. С. 286-293.

12. Hall E. T. *Beyond Culture*. Anchor Books/Doubleday, 1976. 320 p.

13. Ting-Toomey S., Chung L. C. *Understanding Intercultural communication*. Oxford: Oxford University Press, 2005. 424 p.

14. Tung R. *International Organizational Behaviour. Luthans Virtual OB*. McGraw-Hill, 1995. P. 487-518.

15. Манакін В. М. *Мова і міжкультурна комунікація : навч. посіб.* Київ : ВЦ «Академія», 2012. 288 с.

16. Кузьміна Н. В. Методика формування лінгвосоціокультурної компетентності студентів у процесі навчання англійської мови в умовах вищої школи. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2019. № 36. С. 98-101.

17. Brown. P., Levinson. S. Universals in Language usage: Politeness phenomena. *Questions and politeness: Strategies in social interaction*. Cambridge: Cambridge University Press, 1978. № 8. P. 56-289.